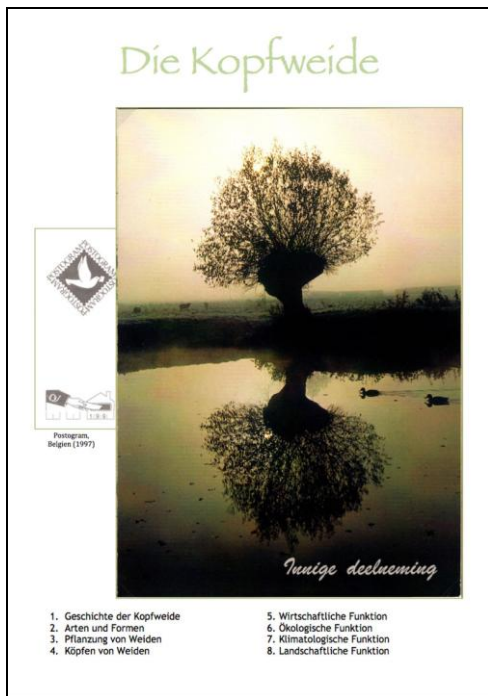
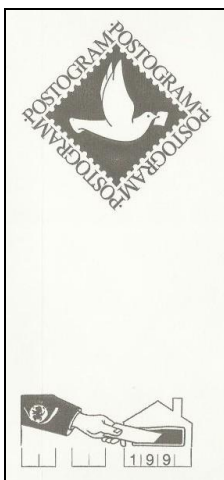

Postogram – co to takiego?

Krzysztof Trawiński

Oglądanie eksponatów dostępnych w sieci jest nie tylko przyjemnością i przebogatym źródłem wiedzy, ale również inspiracją do osobistych dociekań i badań. Tak było i tym razem, gdy podczas „wizyty” na portalu La Lupa [1] natrafiłem na jednoekranowy eksponat pt. „Die Kopfweide” (wierzba rosochata). Jego autorem jest znany belgijski tematyk i sędzia Koenraad Bracke.

Na tytułowej stronie autor umieścił dziwny, nieznan mi walor – coś, między kartą pocztową, a ilustrowanym telegramem. Spod ilustracji wylania się jeszcze fragment koperty z dwoma charakterystycznymi rysunkami – logo z gołębiem oraz symboliczną skrzynką na listy. Z opisu filatelistycznego wynikało, że jest to belgijski postogram z 1997 r.

Ryc. 1. Postogram na karcie tytułowej eksponatu K. Bracke.

Ryc. 2. Lewa część koperty dla postogramu z miejscem do odręcznego wpisania daty, w której ma być doręczony przez pocztę.

Wiedza o postogramach nie jest zbyt popularna wśród polskich filatelistów. Zaryzykowałbym nawet twierdzenie, że dotychczas to niezapisana, biała karta w rodzimej tematyce. Świadczy o tym chociażby brak takich walorów w naszych eksponatach. Postanowiłem więc ją nieco zgłębić i przybliżyć, tym bardziej że postogramy mają wyjątkowy potencjał tematyczny.

Najważniejszą cechą, odróżniającą ten rodzaj przesyłki od na przykład telegramu, jest określenie przez nadawcę terminu jej dostarczenia adresatowi na terenie Belgii (od poniedziałku do soboty, za wyjątkiem świąt).

W tym celu nadawca wpisuje wybraną datę w oznakowanym miejscu na kopercie.

Ryc. 3. Doręczenie tego postogramu określono na 05.09.1992 r.

Postogramy wydawane są przez pocztę belgijską od 02.05.1984 r. Pojedynczy walor składa się z dwóch części – podwójnej, złożonej karty z ilustracją oraz koperty o wymiarach 230 x 160 mm. Walor sprzedawany jest w przezroczystym opakowaniu, z widoczną ilustrowaną kartą korespondencyjną. W cenę zakupu takiego zestawu wliczone jest również porto, obejmujące dostarczenie przesyłki o wadze do 30 g na terenie Belgii. Jest to więc list przedpłacony, niewymagający znaczka. Z tego powodu zarówno kopertę postogramu, jak i ilustrowaną kartę należy traktować jak całość pocztową. Oba składniki tego zestawu są pełnoprawnymi elementami eksponatu tematycznego.

Jeśli do przesyłki dołączymy dodatkowe elementy (np. zdjęcia) i jej waga przekroczy ustalony limit, należy uzupełnić opłatę naklejając znaczek o odpowiednim nominale.

Z założenia postogram jest przesyłką krajową, do wysyłania na terenie Belgii. Nie oznacza to jednak, że nie można go wysłać za granicę. Można, ale wówczas traci się opłacone wstępnie krajowe porto, a przesyłka jest traktowana jak zwykły list, wymagający naklejenia znaczka zgodnie z taryfą zagraniczną. Oczywiście, w tym przypadku nie ma możliwości określenia daty jej doręczenia. Korzystanie z postogramów było popularyzowane m.in. poprzez reklamy na wewnętrznej stronie okładki belgijskiego zeszytiku znaczkowego z 1984 r.

W ramach pierwszej edycji wydano 223 numery postogramów o różnorodnej tematyce. W tej serii pojawiło się również 17 postogramów przeznaczonych dla młodych odbiorców. Pierwszy z nich ukazał się 02.10.1989 r.

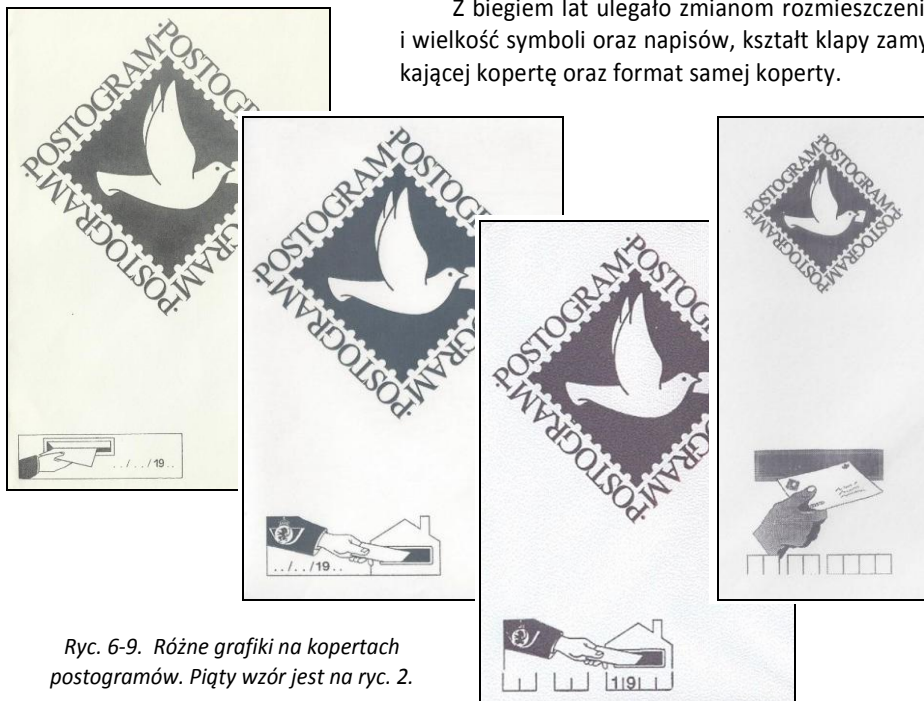

Ryc. 4. Reklama w zeszytiku.

Ryc. 5. „Młodzieżowy” postogram.

Walory młodzieżowe wyróżniały się czerwonym kolorem napisów i symboli na kopertach postogramów. W oznaczeniach numeracji tych wydań użyto dodatkowo litery „J” (fr. *la jeunesse* – młodzież).

Z biegiem lat ulegało zmianom rozmieszczenie i wielkość symboli oraz napisów, kształt klapy zamykającej kopertę oraz format samej koperty.

Ryc. 6-9. Różne grafiki na kopertach postogramów. Piąty wzór jest na ryc. 2.

W 2006 r., we współpracy z firmą Hallmark, rozpoczęto wydawanie drugiej serii postogramów. Zmianie uległy ich wymiary (220 x 157 mm), a karty w kopercie nie były składane lecz pojedyncze. Z powodu braku numeracji, trudno określić ile rodzajów kart wydano w ramach tej edycji. Według szacunków mogło ich być ponad 100.

Kolejna modyfikacja nastąpiła w 2015 r., kiedy wydawaniem postogramów zajęła się firma Editor. Od tego momentu nastąpiła istotna zmiana formatu tych walorów – kwadratowe koperty postogramów mają wymiary 160 x 160 mm i można je nadal kupić na pocztce.

Ryc. 10. Postogram w nowym formacie.

Postogramy wysyłane są z ważnych życiowych powodów. Najczęściej są to gratulacje z okazji narodzin dziecka, urodzin, ślubów, rocznic, świąt, sukcesów zawodowych i sportowych oraz innych nietypowych wydarzeń.

Ale są i postogramy kondolencyjne – stonowane w symbolice i kolorach. Takim jest postogram z wierzbą na tytułowej stronie ekspozycji Koenraada Bracke z niderlandzkim napisem „Innige deelneming” (serdeczne kondolencje).

Na każdą z wymienionych okazji klient ma do wyboru kilkadziesiąt kart z odpowiednią ilustracją, którą może być rysunek, reprodukcja malarska, zdjęcie itp.

Na wspomnianym na wstępie portalu można znaleźć jeszcze inne ekspozycje z belgijskimi postogramami [1]. Przykładem jest opracowanie Hiszpana Miguela Ugalde Albistegui „Ars Nova”, a w nim dwa postogramy przedstawiające wybitne dzieła niderlandzkich mistrzów pędzla.

Ryc. 11. Postogram z obrazem Jana van Eycka „Baranek Boży” – fragment Ołtarza Gandawskiego.

Ryc. 12. Postogram z obrazem „Ukrzyżowanie Chrystusa” Hieronima Boscha na karcie z ekspozycji Albistegui.

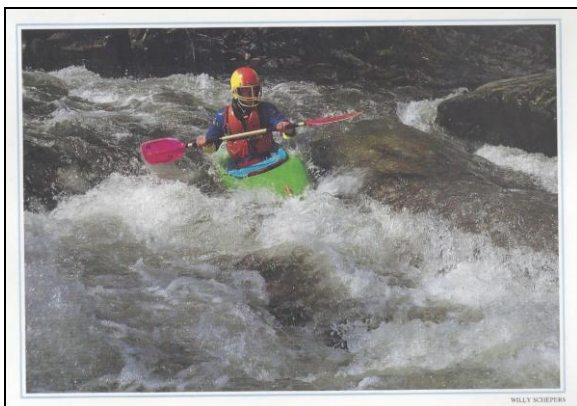
Większość ilustracji na kartach postogramów jest tak jednoznacznie wymowna, że nie potrzebuje żadnych, dodatkowych napisów. Niekiedy jednak stosowny tekst może wzmocnić lub podkreślić powód wysłania albo dodać mu emocjonalnego zabarwienia.

Zwyczajowo jest on napisany w jednym z trzech języków używanych w Belgii: francuskim, niderlandzkim lub niemieckim.

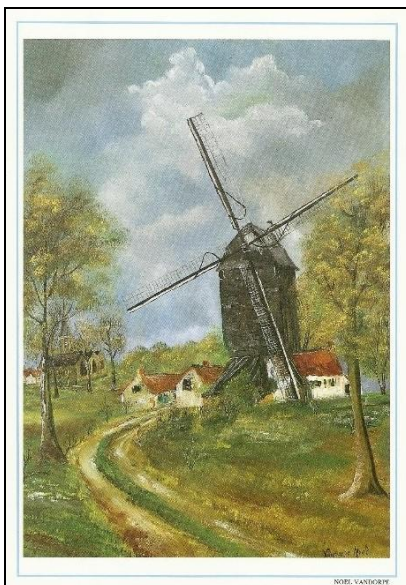
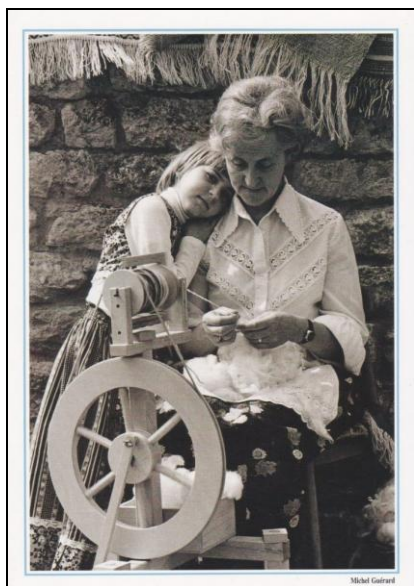

Ryc. 13-15. Życzenia zasłużonego odpoczynku (najprawdopodobniej na emeryturze).

Wśród rysunków lub zdjęć na kartach postogramów dominują kwiaty w różnych układach. Można również znaleźć walory z ptakami, drzewami, samochodami, rowerami, meblami, psami, kotami, końmi, znakami zodiaku, instrumentami muzycznymi, zabudowaniami, pejzażami, butelkami szampana, fragmentami kreskówek, reprodukcjami malarstwa itd.

Wybór jest przeogromny i na pewno każdy znajdzie odpowiedni walor do swojego tematycznego eksponatu.

Ryc. 16-20. Motywy do wyboru (kajakarstwo górskie, wino, Peugeot 307, kołowrotek i wiatrak).

Liczne postogramy są dostępne na portalu Delcampe. Proponowane ceny zachęcają do ich nabycia.

[1] <http://filatelia-tematica.blogspot.com>